

11 yanvar Dünya Qoruqlar və Milli Parklar Günüdür. 1917-ci il yanvarın 11-də dünyada ilk dəfə Rusiyada nadir heyvanların qorunması məqsədilə Baykal gölü üzərində Barquzin Dövlət Qoruğu yaradılıb. 1997-ci ildən isə bu tarix Dünya Vəhşi Təbiət Fondunun təşəbbüsü ilə hər il qeyd olunur. Dünyanın ayrı-ayrı şəhərlərində öz qeyri-adiliyi ilə seçilən və xüsusi maraq doğuran parklar var.

Hansı ki həmin parklar insanlara ayrı bir gözəlliyi göstərir.

Dünyanın 10 belə qeyri-adi parkı haqqında məlumata nəzər salaq:

Laosda “200 Budda” parkı

“200 Budda” parkı bu yaxınlarda Laosun dini xadimlərindən biri Bunilya Sulitat tərəfindən yaradılıb. Parkın inşası uzun müddət davam et-sədə, Sulitat onu yekunlaşdırma bilməyib. Dəli olub. Parkın elədə geniş olmayan ərazisində 200 Buddizm tanrı-larının, İudey və Buddizm mifoloji-yalarının qəhrəmanların heykəlləri qoyulub. Heykəllərlə yanaşı, parkda Sulitin şüşə tabut içərisində balzam-lanmış cəsədi də ziyarətçilər üçün açıqdır.

Avstriyada “Yaşıl ada” parkı

Bu, dünyanın ən maraqlı parkla-rından biridir. Qış vaxtı insanlar bu parka gəzmək, onlara rahat olan yer-lərdə, skamyalarda oturub dincəlmək məqsədi ilə gəlir. Yay vaxtı isə baş verən təbii proseslər ərzində park su altında qalır. Yəni həmin o parkda yollar, bitkilər, oturaclar və sairə su altında qalır. Su isə o qədər təmiz olur ki, ziyarətçilər sandallarda üzər-kən su altında qalmış parkı seyr edir. Yaşıl göldə yay vaxtı rəngarəng ba-lıqlar da üzür. Və bu proses periodik olaraq hər il baş verir.

Taylandda “Günahkarlar parkı”

Bu parkı qeyri- sabit psixikası olan adamların ziyarəti üçün məslə-hət görülmür. Məsələ orasındadır ki, bu park cəhənnəmin yer üzündəki əksidi. Hətta bu cür dəhşətli görüntü

İnsanla təbiət arasında körpü...

Milli parklar bizə əmanət edilən gələcəkdir

ilə yetinməyənlər taylandlılar, eybə-cər səslərlə də parkı tamamlayıblar. Hətta bir çox taylandlılar təbiyə məqsədi ilə, bura öz uşaqlarını gətirirlər.

Niderlandda, “Kokenfox” parkı

Kokenfox bütün dünyada öz tulpanları ilə məşhurdur. Parkın 32 hektar ərazisində 100 növ tulpan yetişib. Təbii ki, parkda tülpanlardan başqa güllər də yetişir: orxideyalar, qızıl güllər, yasəmənələr və sairə. Amma təəssüf ki, bu park tülpanların yetişməsi mövsümü ilə əlaqədar hər il mart ayından may ayına qədər fəaliyyət göstərir. Orta hesabla hər il tülpanları görməyə, parka 800 min insan axın edir.

Kosta-Rikada “Fransisko Alvarado” parkı

Bu park landşaft dizaynının bir möcüzəsidir. Ziyarətçilər burada müxtəlif ağac növlərindən, canlı bitkilərdən hazırlanmış heyvan fiqurları, insan fiqurları görə bilirlər. Parkın vahiməli bir görünüşü var. Xatırladaq ki, bu park ümumilikdə canlı bitkilərdən ibarətdir.

Sinqapurda quş parkı

Burada dünyanın hər bir nöqtəsindən gətirilmiş quşlar saxlanılır, Avrapadan, Afrikadan, Amerikadan və s. Parkın ən böyük üstünlüyü onun tərtibatındadır. Bura daxil olan hər bir

haqda təsəvvür yaratmaqdır. Parkın ziyarətçiləri burada “qara dəliyi”ə düşə bilər, Kleynin butlakasına daxil ola bilər, hətta ağır riyazi məsələlər üzərində düşünə bilər.

ABŞ da “Yaradılış” parkı

Bu parkın ümumilikdə yaradılma məqsədi, parkı ziyarət edən insanlara Yer üzünün İncirdə göstərildiyi kimi Adəm və Həvvadan yaradılması əs-lində heç bir vaxt və heç bir halda Təkamül nəzəriyyəsinə zidd olmayıb. Məsələ burasındadır ki bu park-da olan bir çox eksponatlar həqiqi arxeoloji axtarışlar zamanı əldə olunan tapıntılardır.

ziyarətçidə elə bir təsəvvür yaranır ki, elə bil bu quşlar tamamilə azadlıqdadırlar. Burada qəfəs və yaxud da quşları saxlamaq üçün heç bir vasitə yoxdur. Quş parkında hər növ quşlar üçün onlara spesifik olan, təbii atmosfer yaradılıb. Məsələn, pinqvinlər üçün kondisionerli sistem, flaminqolar üçün sünə hovuzlar yaradılıb.

Bu maraqlı parkda, yuxarıda da qeyd etdiyimiz kimi dünyanın hər yerindən gətirilən, 1500 quş növü saxlanılır. Parkda olan ən böyük qadağa isə quşları yemləməkdir. Bu, onların sağlamlıqları üçün zərərliidir.

Çində “Karliklər krallığı” parkı

Bu ərazi parkdan daha çox karliklərin yaşadığı bir kəndi xatırladır. Parkın ərazisində xəstəxana, məktəb və mağazalar var. Karliklər krallığının

da yerləşən bütün evlər göbələk formasını daşıyır. Parkın bütün xidmətləri, balacaboy sakinlər tərəfindən göstərilir.

Yaponiya - “Şahmat parkı”

Yaponiyanın Osaka şəhərində, stolüstü oyunlara həsr olunmuş, park

salınıb. Parkda olan bütün yollar, oturaclar, uşaq atraksionları, şahmat şəklində, şahmat fonuna uyğun tərtib edilib. Bu Park yerli yaponlar tərəfindən çox sevilir. Bu Park həm də bir xüsusiyyəti ilə də maraqlıdır, parkın hazırlanmasına o qədər böyük bir vəsait xərclənməyib. Şahmat parkı ekoloji cəhətdən təmiz və ucuz materiallardan hazırlanıb.

Milli parklarımız Abşeron yarımadasında, ölkənin şimal, cənub və qərb hissəsində yerləşməklə rəngarəng biomüxtəliflik və landşaft komplekslərini əhatə edir. Ümumiyyətlə

yətlə, ölkəmizdə milli parkların yaradılma tarixi 2003-cü ilə təsadüf edir. 2003-cü ildən başlayaraq Azərbaycanda Milli Park statuslu təbiət əraziləri yaradılıb. Xüsusi mühafizə olunan təbiət ərazilərinin yaradılmasında əsas məqsəd unikal təbiət komplekslərinin, landşaftın, Qırmızı kitaba düşmüş, nəslə kəsilməkdə olan fauna və flora növlərinin mühafizəsindən ibarətdir.

Hazırda ölkəmizdə 893 min ərazini əhatə edən xüsusi mühafizə olunan təbiət əraziləri şəbəkəsi möv-

cuddur. Bu, ölkə ərazisinin ümumilikdə 10,3 faizini təşkil edir. Bunun da 3,7 faizi Milli parkların payına düşür. 1925-ci ildə Azərbaycanda ilk dəfə Göygöl Dövlət Təbiət Qoruğu yaradılıb. 1929-cu ildə Qızılağac və Zaqatala qoruqları, 1936-cı ildə Hirkan qoruğu təsis edilib. 1958-ci ildən 1990-cı ilə kimi qoruqların yaradılması prosesi davam etdirilib və bir neçə ildən bir yeni qoruq təşkil edilib. 1990-cı ildə Altıağac Dövlət Təbiət Qoruğu yaradılıb. 2003-cü ildə Naxçıvanda Şahbuz, 2004-cü ildə isə Eldar şamı, 2007-ci ildə Bakı və Abşeron yarımadasının Palçıq Vulkanları Qrupu, 2008-ci ildə isə Korçay Dövlət Təbiət Qoruğunun əsası qoyulub. Eyni zamanda 2003-cü ildə Türyançay, Pırqulu, İlisu, Qarayazı, İsmayilli, 2008-ci ildə isə Zaqatala Dövlət Təbiət qoruqlarının əraziləri 2-3 dəfədən çox genişləndirilib. Onu da qeyd edək ki, ölkəmizdə 2003-cü ilə kimi Milli parklar mövcud olmayıb. 2003-cü ildən başlayaraq ETSN tərəfindən Ordubad, Şirvan, Ağ göl, 2004-cü ildə Hirkan, Altıağac, 2005-ci ildə Abşeron, 2006-cı ildə Şahdağ, 2008-ci ildə isə Göygöl Milli parkları yaradılıb.

Milli parklar və qoruqlar biomüxtəlifliyin qorunması, planetimizin ekosistemlərinin sağlamlıq və davamlılığının təmin olunmasında mühüm vasitədir. Onlar gələcəyə qoyulan sərmayədir. Milli parklar və qoruqlar həmçinin gələcək nəsillərin həyatın zənginliyi və müxtəlifliyindən faydalanmasını təmin edir.